

DOCUMENTS

ORIGEN ON I CORINTHIANS.

IV.

§ XLV.

κ 5 [Ἄλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός, κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.]

[Ὠριγένους]

188

Βούλεται παραστήσαι ἡμῖν ὁ ἀπόστολος ὅτι οὐ τὸ τυχεῖν δωρεᾶς θεοῦ σώζει τὸν τετυχηκότα αὐτῆς, ἀλλὰ μετὰ τοῦ τυχεῖν τῆς δωρεᾶς ἐπιμείναι ἄξιον γενόμενον αὐτῆς. καὶ γὰρ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τοσαῦτα εὐεργετηθέντες, ἐπεὶ μὴ ἄξιοι γεγονάσιν τῆς εὐεργεσίας τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐσώθησαν. οὐ γὰρ ἐν τοῖς πλείοσιν 5 αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ γὰρ ἐπεὶ πλείονες ἦσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ ὀλιγώτεροι δὲ οἱ δίκαιοι, παρὰ τοῦτο (οὐκ) εὐδόκησεν ὁ θεός (ἐν) τοῖς πλείοσιν ἁμαρτωλοῖς παρὰ τοὺς ὀλίγους δικαίους.

§ XLVI.

κ 6 [Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν.]

[Ὠριγένους]

188

Ταῦτα δὲ φησιν τύποι ἡμῶν γεγονάσιν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς 189 κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. ἐκεῖνα γέγραπται τυπικῶς πρὸς ἡμᾶς, ἵνα ἀναγινώσκοντες τὰς ἁμαρτίας, δι' ἃς ἐκεῖνοι ταῦτα πεπόνθησαν, φυλαττώμεθα ταῖς αὐταῖς περιπεσεῖν ἐκεῖνοῖς ἐπιθυμίαις.

§ XLVII.

χιί 3 [Διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.]

[Ὠριγένους]

Πολλὰ διαφορὰ εἰσι τῶν πνευμάτων ἄστινας οὐδεὶς εἰσεται ἀκριβῶς ἂν μὴ 226

XLV 6. Num. xiv 16

XLV 7. om. οὐκ MS 8. παρὰ τοῖς πλείοσιν MS
φυλαττώμεθα μὴ cum MS Vat. gr. 692 (m. p. ut uid. s. 1.)

XLVI 4. leg. fortasse

ἔχη τὸ χάρισμα τῆς διακρίσεως τοῦ πνεύματος. καὶ ἵνα μὴ προπετέστερον ἢ ἀποδοκιμάζ(ω)μεν τὰ πνεύματα τὰ ἐν τοῖς λέγουσιν ἢ δοκιμάζ(ω)μεν, 5 φησὶν ὁ Ἰωάννης ἐν τῇ ἐπιστολῇ Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύ(ε)τε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληληθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν οὐκ ἐστίν ἐκ τοῦ θεοῦ. καὶ διδάσκει ἡμᾶς ἐπὶ ἀκούσωμέν ποτε λεγόντων μὴδὲ ὡς ἔτυχεν συγκατατίθεσθαι μήτε προπετῶς ἀρνεῖσθαι τὰ λεγόμενα ὡς 227 οὐκ ἀπὸ θεοῦ ὄντα πνεύματος, ἀλλ' ἵνα ἕκαστος τῶν ἀκούοντων εἰδὼς κινδύ- 11 νεύειν ἐν αὐτῷ τῷ δοκιμάζειν ἢ ἀποδοκιμάζειν ἐπιμελῶς προσέχη μῆτε τῷ ψευδεὶ πιστεῦσαι μῆτε τῷ ἀληθεὶ ἀπιστῆσαι.

Περὶ τούτου καὶ ἐξῆς ἐπιφέρει τούτοις ὁ ἀπόστολος Εἴ τις ἐν ὑμῖν προφήτης ἢ πνευματικός, ἐπιρρινωσκέτω ἄ γράφω ὅτι θεοῦ ἐστίν· εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖ(ται). 15 οὐ μόνον οὐ(ν) εἰ τις ἀγνοεῖ τὰ τοῦ ἀποστόλου οὗτος ἀγνοεῖται ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἀλλ' εἰ τις ἀγνοεῖ λέγων πνεύματι θεῖω (καὶ) λέγοι ὅτι μὴ πνεύματι θεῖω λέγει, ἀγνοεῖται ὑπὸ τοῦ θεοῦ. οἶκε δὲ διὰ τούτων διδάσκειν ὁ ἀπόστολος ὅτι οὐκ ἔστι ἀνθρώπος ὃς οὐκ ἔχει ἕτερον πνεῦμα ἐν αὐτῷ παρὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ. εἴτε γὰρ ἀλλότριός ἐστι τῆς πίστεως εἴτε οἰκειός ἐστιν 20 αὐτῆς, ἔχει πνεῦμα οἰκεῖον παρὰ τοῦ θεοῦ. πῶς δὲ χρῆζομεν οἱ ἀκούοντες τοῦ λόγου τοῦ θεοῦ μαθάνειν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν, ἴδωμεν· τινὲς δύνανται εἶναι ἀμφίβολοι τοῖς μὴ ἀκριβῶς εἰδόσι τὰ πράγματα πότερον πνεύματι θεοῦ λαλοῦσιν ἢ μὴ, ἀναθεματίζοντες τὸν Ἰησοῦν. εἴ ποτέ τινα Ἰουδαῖον θεάσῃ διηγούμενον τὰς θείας γραφὰς καὶ 25 οὐκ εὐκαταφρονήτως τοῖς πολλοῖς προφητικὰ ῥήματα τάχα ἀμφέβαλεν μήποτε πνεῦμα θεοῦ ἐστὶ καὶ ἐν ἐκείνῳ· ἵνα οὖν μὴ περιπασθῆς ὑπὲρ τοῦ τοιούτου πότερον πνεῦμα ἁγίου ἐστὶν ἐν αὐτῷ ἢ μὴ, διδάσκει ὅτι ἐπεὶ ἀνάθεμα λέγει τὸν Ἰησοῦν πᾶς Ἰουδαῖος οὐδεὶς δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν, οὐκ ἔχει πνεῦμα θεοῦ ὃ λέγων τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας εἰδέναι 30 ἀναθεματίζων δὲ τὸν Ἰησοῦν. ἔστι τις αἵρεσις ἣτις οὐ προσίεται τὸν προσ- ιόντα εἰ μὴ ἀναθεματίζῃ τὸν Ἰησοῦν. καὶ ἡ αἵρεσις ἐκείνη ἀξία ἐστὶ τοῦ ὀνόματος οὗ ἠγάπησεν· ἔστι γὰρ ἡ αἵρεσις τῶν καλουμένων Ὀφριανῶν, οἵτινες οὐ θεμιτὰ λέγουσιν εἰς ἐγκώμιον τοῦ ὄφους, ὃς ἐπικατάρατός ἐστιν ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

XLVII 3. Cf. 1 Cor. xii 10 5. 1 Io. iv 1-3 13-14. 1 Cor. xiv 37
18. 1 Cor. ii 11 33. Gen. iii 14

XLVII 4. ἀποδοκιμάζομεν . . . δοκιμάζομεν MS 5. πιστεύετε MS 11. προσέχει MS : -ῆ corr. s. l. 14. θεοῦ 2/3 (vide infra ad xiv 31, xiv 37) ἀγνοεῖτω codd. : leg. ἀγνοεῖται (cf. Tischendorf ad 1 Cor. xiv 38, et infra LXXII 8) 15. οὖν scripsi : οὐκ MS 16. Aliquid excidisse uidetur, nisi uelis uocem ἀγνοεῖ omittere : καὶ suppleui ante λέγοι : leg. potius ἀγνοῶν λέγων A. Cairne fortasse recte 19. ἐστὶ τῆς πίστεως αὐτῆς m. p. : τῆς πίστεως punctis notauit corr et leg. ἐστὶν 22. Ἰησοῦν ἴδωμεν τινες MS 30. om. τὸν ante προσιώντα m. p., suppl. s. l. corr. 31. leg. fortasse εἰν μῆ

§ XLVIII.

xii 8-10. [Ἐ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδονται λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἑτέρω πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλω δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἐνὶ πνεύματι, ἄλλω δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλω δὲ προφητεία, ἄλλω δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρω γένη γλωσσῶν, ἄλλω δὲ ἐρμηνεῖα γλωσσῶν.]

xii 27-28. [Ὑμεῖς δὲ ἔστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεῦτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἴτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν.]

[Ὡριγένους]

Ἐκεῖ μᾶλλον τὸν λόγον ἐν τάξει τετήρηκεν, ἐνταῦθα δὲ ὡσεὶ ἀποκληρω- 245
τικῶς ἐπέρχεται καὶ κατὰ τὸ ἐπελθὼν αὐτῷ μνημονεύει τῶν χαρισμάτων· πλὴν
καὶ οὕτως ἐκ τοῦ δευτέρου ῥητοῦ ἀναφωνεῖ ὅτι ἐλάττονα τὰ χαρίσματα ἔστι (τὰ)
παρὰ τὰς δυνάμεις ἐνεργούμενα τοῦ χαρίσματος τοῦ κατὰ τὴν ἀποστολὴν καὶ 5
τὴν προφητείαν καὶ τὴν διδασκαλίαν· εἰ μὴ ἄρα τις δύο εἶδη προφητείας δώσει,
ἵνα καὶ ἐνθάδε τηρήσῃ τὸ τὴν τάξιν σώζεσθαι, ὥστε εἶναι τινὰ μὲν προφητείαν
ὑπερβεβηκυῖαν τινὰ δὲ προφητείαν ἀναβεβηκυῖαν. τὴν μὲν γὰρ καθολικωτέραν
καὶ μμουμένην τὰς προφητείας Ἡσαίου καὶ Ἰερεμίου δευτέραν τάξιν μετὰ
τὴν ἀποστολὴν ἐρεῖ, ταύτην δὲ τὴν τελευταίαν τεταγμένην τάξιν μετὰ τὰ 10
εἰρημένα χαρίσματα τοιαύτην οὖσαν· Ἐὰν δὲ προφητεύητε, εἰσέλθῃ δὲ τις
ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, τὰ κρυπτά
τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερά γίνονται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει
τῷ θεῷ καὶ ἀπαγγέλλει ὅτι ὅπως θεὸς ἐν ἡμῖν ἔστιν. τοῦτο γὰρ οὐ μακρὰν ἔστι
τοῦ ἐνεργήματος τῶν δυνάμεων καὶ χαρίσματος ἰαμάτων ἐπὶ ἐκπλήξει γινο- 15
μένων τῶν ὀρώντων, ἵνα ὁ προφητεύων εἴπῃ· Τόδε ἔχεις ἐν τῇ καρδίᾳ σου·
Ἄπο τοῦδε τοῦ ἁμαρτήματος ἐλήλυθας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν. δύναται δὲ καὶ
αὕτη ἡ προφητεία τάξει εἶναι ὑστέρα παρὰ τὰ πρότερα, κάκειν ἡ θειότερα
καὶ μείζων δευτέρα εἶναι, περὶ ἧς λέγει Ὁ θεὸς ἔθετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον
ἀποστόλους, δεῦτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους. εἰς κατασκευὴν τοῦ δύο 20

XLVIII 2. Cf. I Cor. xii 8 ff. 11 ff. I Cor. xiv 24-5 (Is. xlv 14 Hebr.).
15. I Cor. xii 9

XLVIII This is the first section of the catena on I Cor. in the Athos MS Pantocrator 28 which contains a citation from Origen. Its readings are denoted in the *apparatus criticus* by A.

The passage clearly refers also to I Cor. xii 8-10, though attached in the MSS to xii 27-8. *ικεῖ* = I Cor. xii 28, *ἐνταῦθα* = xii 10

XLVIII 4. *om.* τοῦ A 4-5. Locus corruptus uidetur: τὰ suppleui post ἔστι: ἔστι παρὰ τὰ τὰς . . . A. Nairne: ἔστι τὰ κατὰ τὰς . . . Armitage Robinson 5. τοῦ 2°: τὴν A male 10. *τεταμένην* A 12. *praem. καὶ οὕτως ἀπὸ τὰ κρυπτά* A 13. *καὶ οὗτος* 1° *omissa suppl. s. l.* A m. p. ut uid. 14 *ἀπαγγέλλει* A: *ἀπαγγελεῖ* MS 17. *ἀπὸ δὲ τοῦ* A male 18. *πρότερα: προρηγμένα* A fortasse recte 19. *μείζω* A

- σημαίνεσθαι ἀπὸ τοῦ τῆς προφητείας ὀνόματος τὰ προειρημένα προκείμενην ἃ προείπον. ὅρα εἰ δύναμαι ἔτι παραστήσαι σαφέστερον τὸ λεγόμενον Ὁ θεὸς ἔθετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους· ἀλλ' οὐ πάντες ἀπόστολοι, ἐὰν γὰρ πάντες ἀπόστολοι, τίσι διακονοῦνται τὴν ἀποστολήν; δευτερον προφήτας· οὐ
 25 πάντες προφῆται· κατὰ δὲ τὴν ἄλλην προφητείαν ἐὰν δὲ πάντες προφητεύητε, εἰσέλθῃ δὲ ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, οὐχ ὡς ἀδυνάτου ἀλλ' ὡς δυνατοῦ ὄντος τοῦ πάντας οὕτως προφητεύειν. δύο οὖν σημαινόμενά ἐστιν ἀπὸ τοῦ τῆς προφητείας ὀνόματος. διὸ καὶ ἐνθάδε τετήρηται ἡ τάξις τῷ ἀποστόλῳ ἢ λέγουσα πρῶτον ἀποστόλους, δευτερον προφήτας καὶ τὰ ἕξῃς.
- 248 Ταῦτα μὲν ὡς περὶ τῆς τάξεως, ἐπειδ(ὴ) ἔδοξεν ἡμᾶς θλίβειν τὸ Ἄλλα. δὲ
 31 προφητεία, τελευταία τεταγμένη ἐν ἄλλῃ λέξει.

§ XLIX.

xiii 1-2 [καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. <κἀν> ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν <κἀν> ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη μεθίστανειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι.]

[Ὡριγένους]

- 249 Ζητοῦμεν ἐνταῦθα εἰ δυνατὰ τις ἐν τῷ βίῳ τούτῳ καὶ προφητείαν ἔχειν καὶ τὰ μυστήρια ἅπαντα γινῶναι χωρὶς ἀγάπης, καὶ ὅπως εἰ δίδοται τινὶ τὰ μυστήρια πάντα γινῶναι· φησὶ γὰρ ὁ Παῦλος Εἴ τις δοκεῖ ἐγνωσκῆναι τι, οἴπω ἔγνω καθὼς
 5 δεῖ γινῶναι· καὶ πάλιν Ἐκ μέρους φησὶ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. τὸ δὲ ταῦτα λέγειν περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν παραπλησίων ἀποστόλων αὐτῷ δηλοῖ ὅτι οὐ δυνατόν ἐστιν εἰδέναι πάντα τὰ μυστήρια καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν. πῶς οὖν ὡς δυνατοῦ ὄντος τοῦ εἰδέναι πᾶσαν τὴν γνῶσιν καὶ πάντα τὰ μυστήρια ἐπίστασθαι ταῦτα
 10 φησὶν; ἐὰν ἴδωμεν τὸ προοίμιον τῶν λόγων, ἐν <ψ> φησὶ Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι, καὶ νοήσωμεν τί ἐστὶν ὑπερβολή, ταῦτα πάντα ἔσται σεσαφηνισμένα. ὑπερβολὴ τοίνυν ἐστίν, ὡς καὶ Ἑλληνας <ὠ>ρίσαντο, λόγος ἐμφάσεως ἔνεκεν ὑπεραίρων τὴν ἀλήθειαν· καὶ χρῶνται ἐκείνοι παραδείγματι, ὅτι λευκότεροι χιόνος λέγονταί τινες εἶναι· οὐχ ὅτι δυνατόν τι εἶναι
 15 λευκότερον χιόνος, ἀλλὰ καθ' ὑπερβολὴν λέλεκται. καὶ ἔτι Τρέχουσί τινες ἵπποι ὡς ἄνεμος· οὐχ ὅτι δυνατόν ἐστὶ τὸ τοιοῦτον, ἀλλ' ἐμφάσεως ἔνεκεν, ἵνα τὸ τάχος τῶν ἵππων παραστή, λέγεται τὸ τοιοῦτον περὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν τῇ γραφῇ δὲ λέγεται τῶν Ψαλμῶν περὶ τῆς θαλάσσης Ἀναβαίνοσιν τὰ κύματα αἰτήσις ἕως τῶν οὐρανῶν καὶ καταβαίνοσιν ἕως τῶν ἀβύσσων· ὅπερ ἀδύνατον, ἀλλ'

25. 1 Cor. xiv 24 30. 1 Cor. xii 10 XLIX 4. 1 Cor. viii 2 5. 1 Cor. xiii 9
 14. Cf. Ps 1 (li) 9 18. Ps. cvii (cvii) 26

21. τὰ εἰρημένα παρεθήμην A 26. om. ἡ A ὄντως A per incur. 30. μὲν ὡς MS: δὲ A ἐπει δὲ MS: ἐπειδὴ scripsi cum A 31. τεταγμένην A per incur. λείπει MS: τάξει A an recte? XLIX. 10. ἐν οἷς MS 12. ὀρίσαντο MS

ἐμφάσεως ἔνεκεν εἴρηται. καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ εὐρήσεις γεγραμμένον τῆς 20
 ὑπερβολῆς τὸν τρόπον ἔνθα γέγραπται Εἶδομεν πόλεις μεγάλας καὶ τειχιεῖς
 ἕως τοῦ οὐρανοῦ. πῶς δὲ τοῦτο δύναται εἶναι; ἀλλ' ὑπερβολικῶς λέγεται,
 οὐ πάντως αὐτὸ τὸ δηλούμενον παριστάντος τοῦ λόγου ἀλλ' ἵνα δηλώσῃ τὸ
 μέγεθος τῶν κυμάτων ἢ τὴν ταπεινώσιν, καὶ τὸ μέγεθος τῶν τευχῶν, ἢ τι
 τούτοις παραπλήσιον. οὕτω καὶ ἐνθάδε ὑπόθεσιν λαμβάνει ὁ ἀπόστολος 25
 ὑπὲρ τοῦ ἐξετασθῆναι φύσιν χαρισμάτων, φύσιν ἀγάπης. οὐχ ὅτι δυνατόν
 250 ἔστιν εἶναι χάρισμα, καὶ ταῦτα τηλικούτον, χωρὶς ἀγάπης· ἢ ὅτι δυνατόν
 ἐν τῷ βίῳ τούτῳ εἰδέναι τινὰ πᾶσαν τὴν γνώσιν χωρὶς ἀγάπης, ἢ ἔχειν πίστιν
 τηλικαύτην ὥστε ὀρη μεθιστάνειν· ἀλλὰ βουλόμενος παραστήσαι ὅτι εἰ ἐν ζυγῷ
 τεθειῆ ἡ ἀγάπη, καθ' ὑπόθεσιν εἰρημένου τοῦ λόγου. δεῖ οὖν φησι μάλιστα 30
 ζηλοῖν τὴν ἀγάπην.

* Ἄρα δὲ ἀγγελιοὶ διαλεγόμενοι πρὸς ἀλλήλους ταύταις ταῖς γλώσσαις διαλέ-
 γονται αἷς καὶ ἄνθρωποι, ὥστε τῶν ἀγγέλων τινὰς μὲν Ἑλληνας εἶναι τυχόν
 τινὰς δὲ Ἑβραίους καὶ ἄλλους Αἰγυπτίους; ἢ τοῦτο ἄτοπον λέγειν περὶ τῶν
 ἄνω ἀγγελικῶν ταγμάτων; μὴ ποτε οὖν ὥσπερ εἰσὶν ἐν ἀνθρώποις διάλεκτοι 35
 πολλαί, οὕτως εἰσὶ καὶ ἐν ἀγγέλοις; καὶ ἐὰν ὁ θεὸς ἡμῖν χαρίσῃται ἀπὸ τῆς
 ἀνθρωπίνης φύσεως ἐπὶ τὴν ἀγγελικὴν καταταγῆν(αι), τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ
 Χριστοῦ ἐπαγγελίαν λέγοντος Ἰσαγγελοὶ ἔσονται καὶ γιοὶ θεοῦ τῆς ἀναστάσεως
 γιοὶ ὄντες, οὐκέτι χρῆσόμεθα διαλέκτῳ ἀνθρώπων ἀλλὰ διαλέκτῳ τῇ ἀγγελικῇ;
 καὶ ὥσπερ ἄλλη διάλεκτος παιδιῶν καὶ ἄλλη τετρανωμένων τὴν φωνήν, οὕτως 40
 πᾶσα ἐν ἀνθρώποις διάλεκτος οἰονεὶ παιδιῶν ἐστὶ διάλεκτος· ἢ δὲ ἀγγελικὴ
 οἰονεὶ ἀνδρῶν ἐστὶ τελείων καὶ τετρανωμένων; ἴσως δὲ κάκει κατὰ τὴν ἀναλο-
 γίαν τῆς καταστάσεως καὶ διαλέκτοί εἰσιν. ἐὰν οὖν ταῖς γλώσσαις τῶν
 ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἡχῶν ἢ
 κύμβαλον ἀλαλάζον. ὥσπερ ὁ χαλκὸς ἡχῶν ἄσημον δίδωσι φωνήν, ὥσπερ 45
 τὸ κύμβαλον τὸ ἀλαλάζον οὐδὲν τρανόν, τὸν αὐτὸν τρόπον, χωρὶς μὲν ἀγάπης,
 γλώσσα κἂν ἀγγέλων ἐν ἀνθρώποις καθ' ὑπόθεσιν ἢ, ἀτράνωτός ἐστιν· οὐδὲν
 γὰρ ποιεῖ τῶν ἀνθρώπων ἢ τοι τῶν ἀγγέλων τρανὴ καὶ σαφῆ, ὡς ἡ ἀγάπη·
 ἀγάπης δὲ μὴ παρούσης τὸ λαλούμενον οὐδὲν ἐστίν.

Τίς δὲ ἡ διαφορὰ τῆς γνώσεως καὶ τῆς τῶν μυστηρίων εἰδήσεως; περὶ δύο 50
 γὰρ πραγμάτων ὁ ἀπόστολος λέγει. ἡγοῦμαι τοίνυν τὸ μὲν περὶ τῶν φανερῶν
 εἰδέναι τὴν γνώσιν εἶναι, γενικωτέραν οὔσαν τῶν μυστηρίων· ἐν μέρει γὰρ τῆς
 γνώσεως ἢ τῶν μυστηρίων ἐστὶν ἐπιστήμη· τὸ δὲ περὶ τῶν ἀπορρητοτέρων
 καὶ θειοτέρων εἰδέναι τοῦτ' εἶναι τὸ μυστήριον γινώσκειν, ὡς εἶναι γενικὸν
 μὲν λόγον τῆς γνώσεως οὐκέτι δὲ πάσης τῆς γνώσεως εἶναι τὴν κατάληψιν 55
 μυστηρίων περὶ ὧν λέλεκται Ἄλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ, τὴν 251
 ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν. ὅταν
 γὰρ εἰδῶ ταῦτα, τότε ἔχω τὴν γνώσιν τῶν μυστηρίων.

21. Cf. Deut. ix 1 31. Cf. 1 Cor. xii 31 38. Lc. xx 36 56. 1 Cor. ii 7

37. καταταγῆν MS: καταταγῆναι scriptis 43. αἱ διάλεκτοι m. p.: αἱ eras.
 corr.

Κάν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὅρη μεθιστάνευ. γέγραπται ἐν τῷ εὐα-
 60 γελίῳ Ἐάν ἔχ(ητε) πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τοῦτῳ Ἄρθητι καὶ
 ΒΛΗΘΗΤΙ Εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μεταθήσεται, καὶ οὐδὲν ὑμῖν ἀδυνατήσκει. ὁ γὰρ ἔχων
 πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως ὄλην ἔχει τὴν πίστιν.

§ L.

xiii 3 [*κάν*] ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, *κάν* παραδῶ τὸ σῶμά
 μου ἵνα καυ(χ)ήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.]

[Ὡριγένους]

252 Κάν ψωμίσω πάντα μου τὰ ὑπάρχοντα οὐ διὰ τὴν ἀγάπην· κᾶν παραδῶ τὸ
 σῶμά μου ἵνα καυ(χ)ήσωμαι, ὡς δυνατοῦ ὄντος ψωμίσαι τινὰ τὰ ὑπάρχοντα
 οὐ διὰ τὴν ἀγάπην ἀλλὰ διὰ κενοδοξίαν, καὶ ὡς δυνατοῦ ὄντος καὶ μαρτυ-
 5 ρῆσαι τινα ἔνεκεν καυχήσεως καὶ δόξης ἧς δοξάζονται ἐν ταῖς ἐκκλησίαις οἱ
 μάρτυρες.

§ LI.

xiii 4-5 [Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη
 οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς.]

[Ὡριγένους]

Τὰ ἐγκώμια τῆς ἀγάπης τῆς ὑπερεχοῦσης τὰ χαρίσματα διεξέρχεται. ἔδει
 γὰρ αὐτὸν διδάξαι καὶ τί ἐστὶν ἀγάπη καὶ πῶς ἐστὶν ὁ ἔχων τὴν ἀγάπην.
 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ· εἰ ἔχεις μακροθυμίαν τὴν οὖσαν κάρπον τοῦ πνεύματος
 5 ἔχεις αὐτὴν διὰ τὴν ἀγάπην. Χρηστεύεται· τί χρηστότητι ἐναντίον; ἡ πονηρία.
 εἰ πονηρεῖ κατὰ τινος, οὐκ ἔχεις τὴν ἀγάπην. εἰ χρηστός εἰ καὶ γλυκὺς πρὸς
 πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ἔχεις ἀγάπην. Ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· εἰ ζήλός ἐστιν
 ἐν σοὶ ὁποῖος ἦν ἐν τῷ Κᾶν πρὸς τὸν Ἄβελ ἢ ὁποῖος ἦν ἐν τοῖς ἀδελφοῖς τοῦ
 Ἰωσήφ πρὸς τὸν Ἰωσήφ, οὐκ ἔχεις τὴν ἀγάπην. μαχόμενον πρᾶγμα ἐστὶ
 253 τὸ ἀγαπᾶν, τὸ ζηλοῦν. Ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται· ὅταν τις προπετῆς ἦ
 11 ἐπαγγελλόμενος εἰδέναι ἢ περὶ τέχνης ἢ περὶ ἐπιστήμης ἢ περὶ γνώσεως,
 οὗτός ἐστιν ὁ περπερευόμενος παρὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν ἀγάπην. Οὐκ ἀσχημονεῖ·
 οὐδεὶς τὴν ἀγάπην ἔχων ἀσχημὸν τι πράττει· ἐὰν οὖν ποτε ἀδελφοὶ ἡμῶν
 ἄρρ(η)ν καὶ θήλεια φάσκοντες κατὰ θεὸν ἀλλήλους ἀγαπᾶν δι' ἀσθένειαν πείσωσι
 15 προφάσει ἀγάπης, λέγωμεν αὐτοῖς ὅτι οὐκ ἔχουσι τὴν ἀγάπην· ἡ γὰρ ἀγάπη
 οὐκ ἀσχημονεῖ. Οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς· οὐδεὶς ἀγάπην ἔχων ζητεῖ τὰ ἑαυτοῦ·
 οἷον μήτηρ τὸ ἀγαπᾶν τὸν υἱὸν ἢ πατὴρ οὐ ζητεῖ τὰ ἴδια ὡς τὰ τοῦ υἱοῦ· τὸ
 γὰρ ἔχειν ἀγάπην οὐ φίλαυτον. εἰ ἐζήτει τὰ ἑαυτοῦ ὁ Σωτὴρ ἐν μορφῇ θεοῦ

60 f. Matt. xvii 20, xxi 21 LI 4. Gal. v 22 14. Cf. Gen. i 27 18 ff. Phil.
 ii 6-8

59. *κάν* MS sed in lemmate καὶ ἐὰν (bis)

MS sed καὶ ἐὰν . . . καὶ ἐὰν in lemmate

lemmate· καυ(χ)ήσωμαι scripsi ex διὰ κενοδοξίαν (l. 4) et ἔνεκεν καυχήσεως καὶ δόξης
 (l. 5) LI 3. *οἱ*. καὶ 1° m p.: suppl. corr.

scripsi, nisi uelis θῆλυ cum Gen. i 27

60. ἔχω MS L 2. *κάν* . . . *κάν*

3. καυθήσωμαι MS hic et supra in

(l. 4) et ἔνεκεν καυχήσεως καὶ δόξης

14. ἄρρην καὶ θήλεια MS: ἄρρην

ὑπάρχων καὶ ὧν ἴσα θεῶ, ἔμενεν ἂν ἐν τῇ μορφῇ ἐκείνῃ· νῦν δὲ σῶσαι κόσμον ἀπολλύμενον θελήσας ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δοῦλου λαβὼν· καὶ σχήματι 20 εἵρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. ἔλθε καὶ ἐπὶ τοὺς ἁγίους· ἴδε τὴν ἀγάπην Μωϋσέως· Εἰ μὲν ἀφείς αἰτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες· εἰ δὲ μή, καμὲ ἐξάλειψον ἐκ τῆς βίβλου σου ἢς ἔγραψας. καὶ ὁ ἀπόστολος δὲ φησὶ καθὼς καὶ γὰρ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ συμφέρον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν ἵνα σωθῶσιν, καὶ εὐχόμενος αὐτοῦ 25 ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατ' ἄρκα ἀνάθεμα τοῦ χριστοῦ εὐχεται εἶναι ὑπὲρ τῆς ἄλλων σωτηρίας.

§ LII.

xiii 8 [Εἶτε γλώσσαί, παύσονται.]

[Ὀριγένους]

Γλώσσαί παύσονται, ὅτε νῶ ὁμιλήσω ᾧ βούλομαι διαλεχθῆναι.

255

§ LIII.

xiii 9-12 [Ἐκ μέρους δὲ γινώσκουμεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύουμεν ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον.]

[Ὀριγένους]

Ὁ δοκῶν προκόπτει ἐνθάδε ὡς ἐν παιδίῳ προκόπτει· ἐὰν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον 257 καὶ καταργησόμενος εἰς ἄνδρα τέλειον, τότε τὰ τῶν ἀνδρῶν χωρήσομεν καὶ γνώσιν καὶ προφητείαν καὶ ὄψιν θεοῦ ἣν ὄνονται οἱ μακάριοι οἱ διὰ τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας.

§ LIV*.

xiv 5 [Μείζων γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαίς, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύει, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομηὴ λάβῃ.]

22. Ex. xxxii 32 24 f. I Cor. x 33 25 ff. Rom. ix 3 LIII 2. Cf. I Cor. xiv 20 3. Eph. iv 13 4. Matt. v 8

LII The remainder of the passage assigned in Cramer to Origen (p. 255, l. 27-p. 256, l. 12) belongs to John (sc. Chrysostom).

LIV*-LXXII*. These nineteen sections marked with an asterisk are supplied from the Athos MS Pantocrator 28, and have not, so far as we are aware, been published hitherto. The readings of the MS are denoted by A. It has seemed best to print them consecutively in the order in which they stand in the MS since they are followed there by the Origen citation printed below as § LXXIV [ὡς γὰρ πάντων . . . τοῦ Κορινθίου κατήχησεν];. Unless the Catenist has altered the order of the passages for which there is no obvious motive as the citations are written round the margin of the text of I Cor., not under lemmata, the overlapping suggests that the extracts are from homilies rather than from a commentary.

27. ἀνάθεμα τοῦ χριστοῦ MS : supplendum fortasse ἀπὸ, sed haesito

[Ὁριγένους]

Ὁ τὸ οἰκοδομοῦν ἔχων χάρισμα μείζων ἐστὶν τοῦ μὴ τὸ τοιοῦτον ἔχοντος, ἄτε κοιν(ω)φ(ε)λέστερος ὢν ὁ τὸ οἰκοδομοῦν ἔχων χάρισμα· ἐὰν δὲ γλώσσαις λαλῶν ἔχη καὶ τὸ διερμηνεύειν ἐπὶ τῷ τῆν ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖν οὐκέτι μείζων 5 ὁ προφητεύων. ἔστι γὰρ ὅτε ὑψηλὰ λαλεῖ, ἑαυτῷ λαλεῖ καὶ τῷ θεῷ ὡς μὴ δύνασθαι ἀκοῦειν τῆν ἐκκλησίαν.

§ LV*.

χίν 6 [Μυτὶ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν διδαχῇ;]

[Ὁριγένους]

Προφητεία ἐστὶν ἢ διὰ λόγου τῶν ἀφανῶν σημαντικὴ γνώσις, ἢ εἰδησις τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως καὶ ἐνεργείας στοιχείων καὶ χρόνων. διδαχὴ ἐστὶν 5 ὁ εἰς τοὺς πολλοὺς διανεμόμενος διδασκαλικὸς λόγος. ἀποκαλύψις ἐστὶν ὅταν ὁ νοῦς ἔξω γίν(η)ται τῶν γηίνων καὶ ἀποθ(ῆ)ται πᾶσαν πρᾶξιν σαρκικὴν δυνάμει θεοῦ· ὁ τούτου τυχὼν γέγονεν ἐν ἀποκαλύψει. τάχα δὲ καὶ ἡ περὶ τῶν μελλόντων γνώσις δύναται ἀποκαλύψις λέγεσθαι, ἕξεστιν δὲ καταχρηστικώτερον τοῖς ὀνόμασιν χρῆσθαι τὸν νοήσαντα τῆν ἐκάστου κυριολεξίαν.

§ LVI*.

χίν 7-9 a [Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρά, ἐὰν διαστολῆν τοῖς φθόγγοις μὴ διδῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; καὶ γὰρ ἐὰν ἀδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῶ, τίς παρασκευάζεται εἰς πόλεμον; οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὐσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον;]

[Ὁριγένους]

Δυσωπῆσαι βούλεται τοὺς γλώσση λαλοῦντας εἰρᾶν ἐν ἐκκλησίᾳ, εἰ μὴ ἢ διερμηνεγῆς, καὶ φησὶ Τὰ ἄψυχα, αὐλὸς καὶ κιθάρα, τοῖς μουσικοῖς καὶ φθόγγοις διαστολῆν μὴ διδόντα οὐ γινώσκεται ποῖω ῥυθμῷ ἠῦλησε· καὶ 5 ὁ στρατιώτης οὐχ ὀπλίζεται εἰς πόλεμον, ἐὰν μὴ τῆν διεγερτικὴν εἰς πόλεμον προῆται φωνὴν ἢ σάλπιγξ· καὶ οἱ λαλοῦντες γλώσση καὶ μὴ διερμηνεύοντες οὐκ ὀφείλουσι λαλεῖν, ὡς μὴ διδόντες διαστολῆν τοῖς λόγοις εἰς τὸ νοηθῆναι· τὰ μὲν οὖν τῆς θεωρίας δόγματα αὐλὸν καὶ κιθάραν εἶπεν ὡς μηδὲν ἐμφαίνοντα ἠθικόν, τοὺς δὲ ἐπ' ἀρετῆν προτρεπομένους σάλπιγγ(α)· διὰ τοῦδε (ἔστιν) 10 εἰπεῖν ὅτι τὰ ἀσαφῆ τῆς γραφῆς, οἷον τὰ περὶ θυσῶν ἐν Λευιτικῷ καὶ τῆς σκηνῆς ἐν Ἐξόδῳ, οὐ δεῖ ἀναγινώσκειν, εἰ μὴ τις αὐτῶν σαφηνίζει τὸν νοῦν τῆ διηγήσει.

LIV 5. 1 Cor. xiv 2 LV 6. Cf. 2 Cor. xii 2-4, Apoc. i 10 6-7. Cf. Apoc. i 19 LVI 2. 1 Cor. xiv 28

LIV 3. κοινοφιλέστερος hic et alibi A LV 5. γίνηται . . . ἀποθῆται scripsi : γίνεται . . . ἀποθῆται A LV 3. δι' ἐρμηνευτῆς A 9. σάλπιγγα scripsi : σάλπιγγι A διὰ τοῦ δὲ εἰπεῖν A. Deest aliquid ut uidetur : ἔστιν suppleui

§ LVII*.

κιν 9 b [Ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες.]

[Ὡριγένους]

Ὁ λαλῶν γλώσση ἐν τῷ θεῷ λαλεῖ· εἰ καὶ μὴ νοοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' οὖν αἱ περὶ τὸν ἀέρα δυνάμεις ἀκούουσιν.

§ LVIII*.

κιν 10 [Τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν ἔστιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον.]

[Ὡριγένους]

Καὶ τὰ ἄγγα οὖν φωνῆν δίδωσιν, τινὰ μὲν αὐτῶν μετὰ (ταύ)της τῶν φθόγγων διαστολῆς, τινὰ δὲ αὐ ταύτης· πᾶν γὰρ σῶμα ιδιότητα ἔχει φωνῆς, συγκροτοῦν ἐτέρῳ σώματι.

§ LIX*.

κιν 11 [Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος.]

[Ὡριγένους]

Πᾶς ὁ λαλῶν τινὲ ἂ μὴ νοεῖ, ὁ ἀκούων δοκεῖ αὐτῷ βάρβαρος εἶναι, κάκεινος τούτῳ.

§ LX*.

κιν 12 [Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταὶ ἔστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.]

[Ὡριγένους]

Τὸ περισσεύειν γίνεται τῇ τῶν χαρισμάτων ὑπεροχῇ ἐκ τοῦ τὰ πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖν, ὡς ὅτι οὐ περισσεύει ἐν τοῖς χαρίσμασιν ὁ μὴ ζητῶν τὸ κοιν(ω)φ(ε)λές. εἰκὸς γὰρ ὅτι ἀργεὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ χαρίσματος ὅταν μὴ λάμπῃ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων. διό, εἰ θέλομεν αὐξῆν τὰ χαρίσματα, 5 τῇ ὠφελείᾳ τῶν πλειόνων ἑαυτοὺς ἐπιδώσομεν.

§ LXI*.

κιν 13-14 [Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ· ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνευμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν.]

[Ὡριγένους]

Ἐὰν μὴ ἔχῃ τὸ χάρισμα τοῦ διερμηνεύειν ὁ γλώσση λαλῶν, κἂν μὴ οἱ ἄλλοι νο(ῶ)σιν ἀλλ' αὐτὸς νοεῖ τὰ ἀπὸ τοῦ πνεύματος αὐτῷ ἐμβαλλόμενα εἰς τὸ

LVII 2. Cf. 1 Cor. xiv 2, 38
LX 5. Matt. v 16

3. Cf. Eph. ii 2

LVIII 2. 1 Cor. xiv 7

LVIII 2. μετὰ ταύτης scripsi : μετὰ τῆς A 3. ταύτης A : suppl. fortasse μετὰ
LX 4. κοινοφιλέτ hic et alibi A LXI 3. νοῶσιν scripsi : νοοῦσι A

κινεῖσθαι λαλεῖν. ὅταν δὲ τὸ λαλούμενον νοηθῆῖ παρ' ἄλλοις, τότε καρπὸς
5 δοκεῖ οὗτος εἶναι τοῦ λαλοῦντος πρὸς τοὺς νοοῦντας.

§ LXII*.

κιν 15-17 [Τί οὖν ἐστίν; προσεύξωμαι τῷ πνεύματι, προσεύξωμαι δὲ καὶ
τῷ νοί· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοί. ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ
πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ Ἄμην ἐπὶ τῇ σῇ
εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ'
ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται.]

[Ὡριγένους]

Καὶ διὰ τούτων τὸ κοινωφελές τῆς ἐκκλησίας διδασκόμεθα ζητεῖν.

§ LXIII*.

κιν 18-9 [Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν.
ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θελῶ πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλήσαι, ἵνα καὶ
ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίου λόγους ἐν γλώσσῃ.]

[Ὡριγένους]

Καὶ τὸ πνευματικῶς λαλεῖν τοὺς αἰσθητοὺς λόγους τὰς πέντε αἰσθήσεις τὸ
κοινωφελές ἐστίν ζητεῖν· ὁ δὲ τῆς κατηχήσεως λόγος ὁ διὰ τῶν πέντε
αἰσθήσεων ἐπὶ τῶν ἀκουόντων ἐν ἐκκλησίᾳ τέτακται, ὡς καὶ αὐτῶν ὑπὸ τῶν
5 πέντε λόγων κατηχουμένων. οἱ γὰρ μὴ εἰδότες τὴν τῶν λεγομένων τρανότητα,
ἀλλὰ μόνῃ τῇ ψιλῇ τῶν γραφῶν περιηγήσει προσέχοντες, κατηχούμενοι
χρηματίζουσιν· οἱ δὲ τῆς τῶν φθόγγων διαστολῆς ἀκούοντες ἀπὸ τῆς γραφῆς
οὗτοι οὐ κατηχούμενοι ἀλλὰ πιστοί.

§ LXIV*.

κιν 20 [Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε,
ταῖς δὲ φρεσίν τέλειοι γίνεσθε.]

[Ὡριγένους]

Ἐπειδὴ ἡ προστάσει δυνατὰ ἐστίν, δυνατὸν ἡμᾶς τελείου γενέσθαι ταῖς
φρεσίν. τοῦτο δὲ σχεδὸν ἐρμηνεύει τὸ Ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γέννησθε ὡς τὰ παιδία·
στραφεῖς γὰρ γίνεται ὡς παιδίον ὁ τῇ κακίᾳ νηπιάζων.

§ LXV*.

κιν 21 [Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι Ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἐτέροις
λαλήσω τῷ λαῷ τοῦτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει Κύριος.]

[Ὡριγένους]

Καὶ τὸν προφητικὸν λόγον νόμον ἐκάλεσεν ταῦτα δὲ τὰ ῥήματα εὖρομεν
παρὰ Ἀκύλα καὶ ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσιν, οὐ μὴν παρὰ τοῖς ἑβδομήκοντα.

LXIII 7. I Cor. xiv 7 LXIV 3. Matt. xviii 3 LXV 2-3. Cf. Is. xxviii 11

LXV. Cf. Origen Philocalia εὖρον γὰρ τὰ ἰσοδυναμοῦντα τῇ λέξει ταύτῃ ἐν τῇ τοῦ
Ἀκύλου ἐρμηνείᾳ κείμενα and Field *Hexapla* ii 479 (ad Is. xxviii 11)

LXIII 2. τὰς πέντε αἰσθήσεις: glossa uidetur, A. Nairne 8. ἀλλ' ἀπιστοι ut
uid. A per incur.

§ LXVI*.

xiv 24-5 [Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσελθῆ δέ τις ἀπίστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, καὶ οὕτως τὰ κρυπτά τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερά γίνεται· καὶ οὕτως πεσῶν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὁ θεὸς ὄντως ἐν ἡμῖν ἐστίν.]

[Ὡριγένους]

Ἐπειδὴ τὸ προφητικὸν χάρισμα ποιεῖ γινώσκειν τὰ κρυπτά τῆς καρδίας του ἀπίστου καὶ ἰδιώτου καὶ πλησιάζοντος αὐτοῖς, δῆλον ὅτι ὅταν ἔλθῃ τὸ τέλειον, τελείως γινώσκουσιν παντὸς ἰδιώτου καὶ ἀπίστου τὰ κρυπτά, εἰκὸς δὲ ὅτι τότε καὶ τοῦ ἁγίου ἀνθρώπου τὰ κρυπτά φανερά γίνεται τοῖς προφήταις, τάχα τοῖς 5 μείζουσιν τὰ τῶν καταδεεστέρων. (καὶ) ὁ ὠφελούμενος ἐγλαβεῖται ἐμβλέψαι εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ· διὸ φανταζόμενος τὸν θεὸν πίπτει ἐπὶ πρόσωπον, καὶ τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν δόξαν αὐτῷ διδοῦς, καὶ οὕτως προσκυνεῖ τῷ θεῷ. τὸ δὲ ἐλέγξαι καὶ ἀνακρίναι τὰ κρυπτά τῆς καρδίας, ὃ ἐστὶ φανερά ποιῆσαι, χαρακτηρίζει ὅτι ὁ θεὸς ἐν τῷ πνεύματι ἐστὶ τῶν τοιοῦτων. εἰ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ 10 χαρίσματα σημεῖά ἐστι τοῦ ὄντως εἶναι θεόν, ἐν τίνι ζητητέον;

§ LXVII*.

xiv 26-27 [Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλώσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἐρμηνεῖαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνά μέρος, καὶ εἰς διερμηνευέτω.]

[Ὡριγένους]

Ὅταν συνελθῶμεν, πᾶσι τοῖς ἔχουσι χαρίσματα ἐπιτρεπτέον λαλεῖν τοῖς δυναμένοις διδάσκειν.

§ LXVIII*.

xiv 29 [Προφήται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν.]

[Ὡριγένους]

Ἄλλους λέγει τοὺς ἔχοντας χάρισμα διασαφεῖν τοὺς πνευματικούς τῶν προφητῶν λόγους, εἴ γε αὐτοὶ οἱ προφητεύοντες οὐκ ἔσχον τῆς διακρίσεως τὸ χάρισμα· ἐν ᾧ γὰρ οὐκ ἔχουσι τοῦτο εἰκὸς αὐτοὺς ὑπὸ τινος πονηροῦ πνεύματος ἠπατηθῆναι τοῦ μετασχηματιζομένου εἰς ἄγγελον φωτός, ὡς προφητικῶν τυχόντας 5 ἀζώματος.

§ LXIX*.

xiv 30-31 [Ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῆ καθήμενῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν.]

LXVI 2. 1 Cor. xiii 9 3. 1 Cor. xiii 10 6. Cf. Ex. iii 6 8, 11. Is. xlv
14 Hebr. LXVIII 3. Cf. 1 Cor. xii 10 5. 2 Cor. xi 14

LXVI 6. καὶ suppleui: προφήταις. τάχα τοῖς μείζουσιν τὰ τῶν καταδεεστέρων ὁ Α

[Ωριγένους]

Οὐκοῦν οὐκ ἐξίσταντο οἱ προφήται· ἐν αὐτοῖς γὰρ ἦν τὸ σιωπῆσαι καὶ ἐπι-
σχεῖν τὸ ἐπ' αὐτοῖς πνεῦμα.

§ LXX*.

xiv 32 [Καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται.]

[Ωριγένους]

Διὰ τοῦτο τὸ τῆς ὑποταγῆς εὐγνωμόνως ἐν σιώπῃ δηλοῦ· ὅτι τὰ πνεύματα δὲ
τοῖς προφήταις ὑποτάσσεται, ἀλλ' αἱ ψυχαὶ τῶν προφητῶν προφητεῦσιν.

§ LXXI*.

xiv 34-35 [Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν, οὐ γὰρ
ἐπιτέτραπται λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ τι
μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἀνδρας ἐπερωτάτωσαν.]

[Ωριγένους]

Ἐπειδὴ οἱ ἄνδρες κατὰ τὰς ἀρχὰς ἐξουσίαν εἶχον λαλεῖν καὶ τοὺς ἀκούοντας
ὠφελεῖν, αἱ δὲ γυναῖκες περὶ ὧν ἐπηπόρουσιν ἡρώτ(ω)ν. νόμον δὲ λέγει τὸ ἐν τῇ
Γενέσει εἰρημέρον Πρὸς τὸν ἄνδρα σοῦ ἢ ἀποστροφῆ σοῦ.

§ LXXII*.

xiv 37-38 [Εἰ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ
γράφω ὑμῖν ὅτι τοῦ κυρίου εἰσὶν ἐντολαί· εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖτω.]

[Ωριγένους]

Πνευματικός ἐστὶν ὁ πάντα λόγον καὶ πάντα νοῦν δυνάμενος βασανίζειν,
καὶ διὰ πολλὴν βαθύτητα νοῦ δυσδιάγνωστον ὄντα ὥστε μὴ δύνασθαι ἀνακρί-
νεσθαι. οὐ τοῦ τυχόντος δὲ ἐστὶν εἶδέναι ὅτι τὰ γραφόμενα ὑπὸ Παύλου τοῦ
5 κυρίου ἐστίν, ἀλλὰ προφήτου (ἢ) πνευματικοῦ· οὐκοῦν ὁ μὴ εἰδὼς ὅτι τοῦ
κυρίου ἐ(στ)ίν, οὔτε προφήτης ἐστὶν οὔτε πνευματικός. ἄλλο δὲ ἐστὶν
πιστεῦναι καὶ ἄλλο γινώσκειν· οὐκοῦν ὁ ἀγνοῶν ὅτι τοῦ κυρίου ἐ(στ)ίν,
ἀγνοεῖ μῆπω φθάσας εἰς τὸ κυρίως εἶναι τοῦ θεοῦ· ὁ γὰρ γινωσκόμενος
ἀνακρινᾶται τρόπον τινὰ τῷ γινώσκοντι αὐτόν.

§ LXXIII.

xiv 31 [Δύνασθε γὰρ καθ' ἓνα πάντες προφητεῦναι, ἵνα πάντες μαθάνωσιν
καὶ πάντες παρακαλῶνται.]

LXXI 4. Gen. iii 16 LXXII 3-4. Cf. I Cor. ii 14-15

LXX 2 Incertum utrum ὅτι an οὐ scripserit A LXXI 3. ἡράτουν A per incur.
LXXII 5. ἢ suppleui: προφήτου πνευματικοῦ A 6, 7. ἐστίν (bis) scripsi: εἰσὶν
(bis) A 8-9. ὁ γὰρ γινωσκόμενος . . . τῷ γινώσκοντι αὐτόν. Ex hac clausula
auctorem nostrum in codicibus eius ἀγνοεῖται inuenisse optime colligit A. Nairne.
Uide quae adnotauimus ad XLVII 14

[Ὁριγένους]

Κίνδυνός ἐστι τοῖς ἀναγινώσκουσιν ἀπλῶς ἀποφαίνεσθαι, ὁμοίως δὲ καὶ 277
τοῖς ἀκούουσιν. ἄκουε γοῦν Παύλου λέγοντος Εἰ τις δοκεῖ ἐν ὑμῖν προφήτης
εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιμνωσκέτω ἅ γράφω ὅτι θεοῦ ἐστιν· ὡς οὐ παντὸς ἐπιγινώ-
σκοντος τὰ τοῦ θεοῦ ἐὰν μὴ ἢ προφήτης ἢ πνευματικός. διέγραψεν δὲ τὸν 5
πνευματικὸν ὁ ἀπόστολος εἰπὼν· Ὁ δὲ πνευματικός ἀνακρίνει τὰ πάντα, αὐτός δὲ γι-
οῦσενος ἀνακρίνεται. τίς δὲ ἐστὶν ὁ διακρίνων τὰ πάντα ἢ ὁ δυνάμενος πάντα
λόγον ἐξετάζειν καὶ κρίνειν; οὗτος δὲ γι-οῦσενος ἀνακρίνεται, διὰ τὸ βάθος τῶν 278
νοημάτων αὐτοῦ μὴ καταλαμβάνομενος. ὁ γὰρ πνευματικός νοῦν ἔχει κυρίως.
ὥσπερ οὖν παιδίον οὐ δύναται ἀνακρίνειν νοῦν ἀνδρὸς καὶ ἐξετάσαι τὰ νοήματα 10
αὐτοῦ· οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν παρακολουθεῖ τοῖς τοῦ ἀνδρὸς νοήμασιν ὁ βραχύς
παῖς· τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ ψυχικός δύναιται εἰδέναι ποῖα τὰ τοῦ θεοῦ καὶ ποῖα
οὐχί, μόνου δὲ πνευματικοῦ ἐστὶ τοῦτο τὸ ἔργον. Ἐγὼ πολλάκις ἐζήτησον
κατ' ἐμαυτὸν τί δήποτε ὅτε οἱ προφῆται ἦσαν τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ψευδοπροφῆται,
οἱ ψευδοπροφῆται εὐδοκίμου παρὰ τοῖς βασιλεῦσιν αὐτῶν παρὰ τοῖς προφήταις· 15
καὶ τὰ μὲν βιβλία τῶν ψευδοπροφητῶν οὐκ ἐγράφη οὐδὲ ἐσώθη ἐν τῷ λαῷ, τὰ
δὲ τῶν προφητῶν καταδικασθέντων, μωσθηθέντων, πεπονθότων ἅ ἴσμεν, ἦλθεν
εἰς μέσον καὶ τετίμηται. τίς γέγονεν ἢ τούτων ἀρχή, ἀπὸ τοῦ ἀποστόλου
ἀφορμὰς λαβὼν λέγω· ὅτι ἦν χάρισμα ἐν τῷ λαῷ ὥσπερ προφητεύειν, οὕτω
διακρίνειν προφήτας. δύνασθε γὰρ καθ' ἓνα πάντες προφητεύειν· ἀφθονία ἦν 20
τότε τῶν λεγόντων καὶ τῶν ἐπιτροπομένων λέγειν. διὰ γὰρ τοῦτο ἐπέτρεψεν
ὁ ἀπόστολος πᾶσι λέγειν ἐν ἐκκλησίᾳ· μικροῦ δεῖν καὶ ταῖς γυναῖξιν ἐπέτρεψε
λαλεῖν, εἰ μὴ εἰρήκει τὸ ἐξῆς.

§ LXXIV.

xiv 34-35 [Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν, οὐ γὰρ ἐπι-
τέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ
δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν, αἰσχροῦ
γὰρ ἐστὶ γυναῖξί ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν.]

[Ὁριγένους]

Ὡς γὰρ πάντων λεγόντων καὶ δυνάμενων λέγειν, ἐὰν ἀποκάλυψις αὐτοῖς 279
γένηται, φησὶν Αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν. ταύτης δὲ τῆς
ἐντολῆς οὐκ ἦσαν οἱ τῶν γυναικῶν μαθηταί, οἱ μαθητευθέντες Πρισκίλλη καὶ
Μαξιμίλλη, οὐ Χριστοῦ τοῦ ἀνδρὸς τῆς νύμφης. ἀλλ' ὅμως εὐγνωμονῶμεν 5
καὶ πρὸς τὰ πῖθανά ἐκείνων ἀπαντῶντες. τέσσαρες φασὶ θυγατέρες ἦσαν
Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ προεφήτεον. εἰ δὲ προεφήτεον, τί ἄτοπόν
ἐστὶ καὶ τὰς ἡμετέρας, ὡς φασὶν ἐκεῖνοι, προφήτιδας προφητεύειν; ταῦτα δὲ

LXXIII 3-4. I Cor. xiv 37 6-7. I Cor. ii 15 9. Cf. Is. xl 13, I Cor. ii 16
12. I Cor. ii 14 LXXIV 2-3. Cf. I Cor. xiv 30

LXXIII 16. βυβλία MS per incur.
4. ἐντολῆς: leg. fortasse ἐντολῆς ἀεροσταί
6. πῖθανά A φησι A male

LXXIV 2. om. λεγόντων per incur. A
5. leg. fortasse Χριστῷ τῷ ἀνδρὶ

λύσομεν. πρῶτον μὲν λέγοντες ὅτι Αἱ ἡμέτεραι προεφήτεον, δείξατε τὰ
 10 σημεῖα τῆς προφητείας ἐν αὐταῖς· δεύτερον δὲ Εἰ καὶ προεφήτεον αἱ θυγατέρες
 Φιλίππου, ἀλλ' οὐκ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἔλεγον· οὐ γὰρ ἔχομεν τοῦτο ἐν ταῖς
 Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων. ἀλλ' οὐδ' ἐν τῇ παλαιᾷ· Δεββώρα μεμαρτύρηται
 προφήτις εἶναι, λαβοῦσα δὲ Μαριάμ ἡ ἀδελφὴ Ἀαρῶν τὸ τύμπανον ἐξήρχε τῶν
 15 γυναικῶν. ἀλλ' οὐκ ἂν εὔροις ὅτι Δεββώρα ἐδημηγόρησεν εἰς τὸν λαὸν
 ὡςπερ Ἰερεμίας καὶ Ἡσαΐας· οὐκ ἂν εὔροις ὅτι Ὀλδὰ προφήτις οὔσα ἐλάλησε
 τῷ λαῷ ἀλλ' ἐνί τινι ἐλθόντι πρὸς αὐτήν. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ἀνα-
 γέγραπται Ἄννα προφήτις, θυγάτηρ Φανοῦ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· ἀλλ' οὐκ ἐν ἐκκλη-
 σίᾳ ἐλάλησεν. ἵνα οὖν καὶ δοθῆ ἕκ σημείου προφητικοῦ εἶναι προφήτις γυνή,
 ἀλλ' οὐκ ἐπιτρέπεται ταύτῃ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. ὅτε ἐλάλησε Μαριάμ ἡ προ-
 20 φήτις ἄρχουσα ἦν τινῶν γυναικῶν· αἰσχρὸν γὰρ γυναικί λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ,
 καὶ διδάσκειν δὲ γυναικί οἷον ἐπιτρέπω ἀπλῶς ἀλλ' οὔδε ἀθροεῖν ἀνδρῶν.

Καὶ ἄλλοθεν δὲ τοῦτο παραστήσω, εἰ καὶ ἐκεῖνο ἀσφαλέςτερον εἴρηται περὶ
 τοῦ μὴ τὴν γυναῖκα ἡγεμόνα γίνεσθαι τῷ λόγῳ τοῦ ἀνδρός· πρεσβύτιδας ἐν
 25 ἱεροπροπέις, καλοδιδασκάλους, ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, οὐχ ἀπλῶς
 ἵνα διδάσκωσιν. καλοδιδασκαλοὶ μὲν γὰρ ἔστωσαν καὶ γυναῖκες, οὐχ ἵνα ἄνδρες
 καθήμενοι ἀκούωσι γυναικῶν, ὡς ἐκλειπόντων ἀνδρῶν τῶν δυναμένων πρεσβεύειν
 τὸν τοῦ θεοῦ λόγον.

Εἰ δὲ τι μαθεῖν ἐθέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἀνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν
 γὰρ ἐστὶ γυναιξὶ ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν. δοκεῖ μοι τὸ τοὺς ἰδίους ἀνδρας οὐκ
 280 ἐπὶ τοὺς γαμετοὺς ἀναφέρεσθαι μόνον· αἱ παρθένοι γὰρ ἢ λαλήσουσιν ἐν
 31 ἐκκλησίᾳ ἢ οὐχ ἔξουσι τοὺς διδάσκοντας, καὶ αἱ χηρέουσαι ὁμοίως· ἀλλὰ
 μῆποτε τοὺς ἰδίους ἀνδρας οἷον καὶ τὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν οἰκεῖον καὶ τὸν υἱόν·
 ἀπαξ ἀπλῶς ἀνδρὸς πυνθανέσθω γυνὴ τοῦ ἰδίου κατὰ τὸ γενικὸν ὄνομα ἀνδρὸς
 πρὸς ἀντιδιαστολὴν γυναικός· αἰσχρὸν γὰρ γυναικί λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ, ὅποια
 35 εἴαν λαλή, κἂν θαυμαστὰ λαλή, κἂν ἅγια, μόνον δὲ ἀπὸ στόματος γυναικείου
 ἐξέρχεται. Γυνὴ ἐν ἐκκλησίᾳ δηλονότι κατὰ τὸ αἰσχρὸν λέγεται ἐπὶ κατηγορίᾳ
 τῆς ὅλης ἐκκλησίας.

xiv 36 [Ἡ ἀφ' ὧν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξηγήθη, ἢ εἰς ὧν μόνους κατή-
 ησεν·]

40 Ὡς τῆς ἀταξίας ταύτης οὔσης ἐν Κορίνθῳ μετὰ καὶ τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων.
 τοῦτο οὖν λέγει ὅτι ἀπέστειλεν τὸν λόγον αὐτοῦ ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον. ἄρ'
 οὖν ἡ ἀλήθεια καὶ ὁ κανὼν ὁ ἐκκλησιαστικὸς εἰς ὧν μόνους τοὺς Κορινθίους
 κατήνησεν·

10 f. Cf. Act. Ap. xxi 9 13. Ex. xv 20, 21 17. Lc. ii 36 21. 1 Tim.
 ii 12 23 ff. Tit. ii 3

9. λύσομεν A 10 καὶ εἰ A 11. om. ἔλεγον A 12, 14. Δεββώρα A
 13. Ἀαρῶν MS: Μωσίου A fortasse recte 15. ἡρεμίας A 24. διδασκάλους A
 25. γυναῖκες MS. pr. αἰ A 28. θέλουσιν A 29. leg. fortasse γυναικί ut supra
 om. οὐκ per incur. A 30 λαλήσουσιν MS: λαλοῦσιν per incur. A (habet ξουσιν)
 32-3. υἱὸν ἀπαξ ἀπλῶς ἀνδρὸς A male 34. γυναικί MS: γυναιξί A 38-9. κατή-
 ησεν A, sed infra (l. 43) κατήνησεν 41. om. ὅτι A

§ LXXV.

κιν 37-38 [Εἰ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί· εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω.]

[Ὡριγένους]

Ἦν οὖν ἐπιγινωσκόμεν τὰ τοῦ θεοῦ, παρακαλέσωμεν τὸν διδόντα χαρίσματα, 280 ἵνα δώῃ ἡμῖν χάρισμα προφητικὸν καὶ ποιήσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ κρατοῦντος πνεύματος πνευματικούς· καὶ οὕτως ἐπὶ τοῦ κρίνειν ποῖα τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἢ ποῖα οὐκ ἐστὶν αὐτοῦ. ὁ γὰρ τῆς χάριτος ταύτης ἐστερημένος συνεῖναι οὐ δύναται. 5 ὅθεν ἐπήγαγεν Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω.

§ LXXVI.

xv 1-2 [Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, δι' οὗ καὶ σώσισθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε.]

[Ὡριγένους]

Εὐαγγέλιον καλεῖ ὃ εὐαγγελίζεται, τοῦτο γὰρ καὶ παρέδωκεν· οὗτος δὲ ἔστηκεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ὃ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ ἔχων ἐπιβεβηκυῖαν, ὡς ἐπὶ σκάφει, ἐπ' αὐτῷ δι' οὗ καὶ σώζεται. εἰκῆ δὲ λέγει πεπιστευκῆναι τὸν μὴ κατέχοντα τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, ἀλλ' ἀλόγως καὶ συντυχικῶς καὶ οὐκ 5 ἐξήτλασμένως ἀκούσαντα.

[Ὡριγένους]

Ἰουδαῖοι οὐχ ἐστήκασιν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, τὸν Ἰησοῦν μὴ παραδεξάμενοι· 283 οἱ ἀπὸ τῶν αἵρέσεων κακῶς ἐστήκασιν, μὴ νοοῦντες τὸ εὐαγγέλιον ἀλλ' ἰδίως αὐτὸ ἐκδεχόμενοι· οἱ ἁμαρτάνοντες οὐχ ἐστήκασιν, μὴ βιοῦντες κατὰ τὸ εὐ- 10 αγγέλιον. τίνες οὖν ἐστήκασιν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ἢ οἱ παραλαβόντες αὐτὸ καὶ παραδεξάμενοι καὶ κατ' αὐτὸ βιοῦντες; ἐὰν δὲ νοηθῇ τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, καὶ νοηθῇ τὸ ἐπιφερόμενον εὐλόγως (τού)τοις τὸ Ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε, εἰσόμεθα ὅτι ἀδύνατον εἶναι τὸν εἰκῆ πεπιστευκῆναι οὕτω 15 πεπιστευκῆναι ψευδεῖ· ἀλλὰ τὸ πεπιστευκῆναι μὲν, ἀληθεῖ δέ, ἔργον οὐκ ἐστίν· ἢ (ἐν) κρίσει (δὲ) πιστεύειν· οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύοντες καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίσταμενοι, εἰκῆ πιστεύουσι· καίτοιγε οὐ ψευδῆ πεπιστευκῆσιν ἀλλὰ τῷ ἀληθεῖ μὲν, ἐπειδὴ δὲ οὐ βεβαίως πεπιστευκῆσιν, διὰ τοῦτο ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. καλῶς γὰρ πιστεύων τις οὐ πεσεῖται.

LXXVI 5. Cf. Lc. viii 15 11-12. Cf. Mc. iv 20

LXXVI. The first (Εὐαγγέλιον . . . ἀκούσαντα) of the two extracts in this section is taken from A and is therefore hitherto unpublished. The second extract is found in both MSS.

LXXV 6. ἀγνοείτω A. Uide tamen quae adnotauit ad XLVII 14 et LXXII 8-9. LXXVI 13. τούτοις scripsi: τοῖς MS, A 14. εἶναι MS, A: leg fortasse ἴστι 15. τὸ MS: τῷ A πεπιστευκῆναι 2°: πιστευκῆναι MS, corr. s. l. m. p. ut uid. 16. (ἐν) κρίσει (δὲ) scripsi: ἀλλὰ κρίσει A. Nairne 17. leg. fortasse ψευδεῖ cum A

§ LXXVII*.

xv 5 [Καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα.]

[Ὁριγένους]

Ὁφθῆ(ναι) τοῖς δώδεκα λέγει τὸν κύριον μετὰ τὴν ἀνάστασιν· εἰκὸς γὰρ ἦν ὅτι παρῆν καὶ ὁ Ματθίας ὡς ἀντὶ τοῦ Ἰούδα κατέστη ἀπόστολος.

§ LXXVIII*.

xv 9 [Ἐγὼ γὰρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὡς οὐκ εἰμι ἰκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ.]

[Ὁριγένους]

Συνειδὼς ἑαυτῷ ὡς ἠλευθερώθη ἁμαρτιῶν φησὶν Οὐκ εἰμι ἰκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος.

§ LXXIX*.

xv 10 [Χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἢ εἰς ἐμὲ οὐ κενῆ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερο ἀυτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἢ σὺν ἐμοί.]

[Ὁριγένους]

Εἰπὼν ὅτι ἡ χάρις αὐτοῦ οὐ κενῆ ἐγενήθη εἰς ἐμὲ, ἐδίδαξεν ὅτι οἱ ἀναξίως ζῶντες τῆς χάριτος κενὴν αὐτὴν ἔλαχον. οὐχ ἡ χάρις δὲ κοπιᾷ, ἀλλ' οὕτως νοητέον· Οὐκ ἐγὼ τάδε πεποίηκα, ἀλλ' ἡ χάρις ἢ σὺν ἐμοί.

§ LXXX*.

xv 11 [Εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.]

[Ὁριγένους]

Πάντων τῶν ἀποστόλων πληρ(ο)φορηθέντων περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ βεβαία ἢ ἀπόδειξις, διὸ τὰ αὐτὰ λέγομεν καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς οὕτως ἐπιστεύσατε.

§ LXXXI*.

xv 12-13 [Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν τινες ἐν ὑμῖν ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται.]

[Ὁριγένους]

Σαφὴς ἔστιν ἡ τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασις μεθ' ἧς εἶχε σαρκὸς γεγονυῖα ἐκ τοῦ προκειμένου ῥητοῦ, οἱ δέ, οἱ ἑτερόδοξοι, ἀλληγοροῦν θέλουσιν τὴν τῶν ἀνθρώπων

LXXVII-LXXXIII. These seven unpublished extracts marked with an asterisk are taken from A.

LXXVII 2. ὠφθῆναι scripsi: ὠφθη A per incur. 3. μαῖ A LXXIX 2. οὐκ ἐν ἡ A per incur. LXXX 2. πληρωφορηθέντων A male LXXXI 2. γεγονυῖα scripsi: γεγονυῖας ut videtur A

ἀνάστασιν ἀλληγορήτωσαν καὶ τὴν τοῦ Σωτῆρος κακῶς τῷ ἑαυτῶν ἀθετοῦντες τὸ ῥητόν. [[Μανιχαίους λέγει τοὺς λέγοντας ὅτι ὁ ἀπαλλασσόμενος 5 ἀμαρτιῶν οὕτως ἀνέστη ἐκ νεκρῶν.]]

§ LXXXII*.

xv 14 [Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν.]

[Ὁριγένους]

Ἐπειδὴ οὕτε κ(ε)νὸν τὸ κήρυγμα οὕτε κ(ε)νή ἡ πίστις δῆλον ὅτι Χριστὸς ἐγήγερται. ταῦτα δὲ ἰσημειωσάμεθα ὑποδεικνύτες ὅτι εἰ καὶ ἤδρει τοὺς διαλεκτικούς λόγους ὁ Παῦλος, ἀλλὰ φυσικῶς αὐτοῖς ἐχρήσατο· ἀπὸ γὰρ τῆς φύσεως καὶ συνηθείας ἢ διαλεκτικῆ τέχνης ἐσωματοποιήθη ὑπὸ τῶν 5 φιλοσοφούντων.

§ LXXXIII*.

xv 15-16 [Εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν, ἐν οὐκ ἤγειρεν εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. (εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται), οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται.]

[Ὁριγένους]

Εἰ κατὰ τοῦ θεοῦ ψευδομαρτυρεῖ ὁ λέγων ὅτι Χριστὸς ἀνέστη, οὐκοῦν καὶ πᾶς ὁ λέγων ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν· εἰ δὲ ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἀνέστη Χριστός, δῆλον ὅτι καὶ νεκροὶ ἐγείρονται.

§ LXXXIV.

xv 20-23 [Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο· ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν· ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. Ἐκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι.]

[Ὁριγένους]

Ἐπεὶ οἱ ἀπὸ τῶν αἰρέσεων λέγοντες τὴν ἐκκλησιαστικὴν πίστιν καὶ μυκτη- 294 ρίζοντες ὡς ἀνοήτων πίστιν ἀθετοῦσιν τῷ ἔργῳ, εἰ καὶ μὴ τῷ λόγῳ, μὴ γίνεσθαι ἀνάστασιν λέγοντες ὡς ἡ ἐκκλησία πιστεύει· ὄρα πῶς αὐτοῖς ἀπαντητέον ἐκ 295 τῆς ἀποστολικῆς ταύτης λέξεως καὶ ἐξ ἄλλων δὲ μυρίων. Ἀνέστη Χριστὸς 5 ἐκ νεκρῶν, ἢ οὐ; ἀλλὰ περὶ τούτου πᾶσα αἴρεσις συγκατέθετο. εἰ ἀνέστη

4. ἀλλ' ἠγορήτωσαν A κακῶς τῷ scripsi: καὶ ᾧ A 6. οὕτως A: leg. fortasse οὕτως LXXXII 2. κενόν, κενή scripsi: καινόν, καινὴ A per incur. LXXXIII 1 γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται suppleni in lemnae: om. A

LXXXI 5-6. These words seem like a gloss upon Origen incorporated in the text LXXXIII 3. 1 Cor. xv 20

LXXXIV. This section attached with other extracts in the MS to 1 Cor. xv 20-3 has the appearance of a homily rather than a commentary, unless indeed it be derived from the lost treatise *De Resurrectione*.

Χριστὸς ἐκ νεκρῶν, πρωτότοκος δὲ ἐκεῖνός ἐστιν ἐκ νεκρῶν, οὐδεὶς δὲ πρωτότοκος ἔστιν ἐτερογενῶς, ἀνάγκη ὁμογενῆ εἶναι τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ τῇ ἀναστάσει τῶν ἀνισταμένων. οἷον· πρωτότοκος ἐστὶ Ῥουβὶμ, υἱὸς ὧν τοῦ Ἰακώβ, ὁμογενῶν τῶν ἀδελφῶν ὄντων· οὐ γὰρ ἄλλης φύσεως ὁ Ῥουβὶμ καὶ ἄλλης φύσεως ὁ Συμεὼν ἢ ὁ Λευὶ καὶ οἱ ἕξῃς. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πρωτοτόκων τὸ αὐτό. εἰ τοίνυν καὶ ὁ Ἰησοῦς πρωτότοκος ἔστιν ἐκ νεκρῶν, ἀνάγκη ὁμογενῆ εἶναι τὴν ἀνάστασιν τῶν ἀνισταμένων. εἰ δὲ ἐκεῖνος μὲν ἐφόρεσε σῶμα, καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ μετὰ σώματος ἦν ὥστε αὐτὸν καὶ φαγεῖν ὡς γέγραπται ἐν τῷ κατὰ
 10 Ἰωάννην εὐαγγελίῳ. ἄλλως δὲ ἀνίστανται, ὡς οἴονται οἱ ἀπὸ τῶν αἱρέσεων, οἱ ἀνιστάμενοι τῶν πιστευόντων εἰς τὸν χριστόν. οὐ δύνανται παραστήσαι πῶς Ἰησοῦς πρωτότοκος ἔστιν ἐκ τῶν νεκρῶν. εἰ γὰρ σύμμορφοι γεγόναμεν τῷ θανάτῳ τοῦ χριστοῦ, καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σύμμορφοι ἐσόμεθα· καὶ πῶς διδάσκει λέγων ὁ Παῦλος Ὅς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν
 20 σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης τοῦ χριστοῦ.

Ἄναιδῶς τοίνυν τινὲς παραδέχονται μὲν ὅτι ἐγήγερται Χριστὸς ἐκ νεκρῶν, λέγοντες δὲ ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν. διὸ φησὶν ὁ ἀπόστολος Εἰ δε Χριστὸς κηρύσσεται ἐκ νεκρῶν ὅτι ἐγήγερται, πῶς λέγοσιν ἐν ἡμῖν τινες ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, κἂν μὴ τῷ στόματι λέγῃ τις, τῇ δὲ καρδίᾳ λέγει Ἄνάστασις νεκρῶν
 25 οὐκ ἔστιν, δυνάμει ἀθετεῖ καὶ τὴν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν. εἰ γὰρ τὸ καθολικὸν ψεῦδος, δῆλον ὅτι περιέχεται ἐν τῷ καθολικῷ καὶ ὁ εἰς ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν. εἰ γὰρ οὐκ ἐγείρονται οἱ νεκροί, γέγονε δὲ καὶ ἐν νεκροῖς ὁ Ἰησοῦς, οὐκ ἐγήγερται οὐδέ ὁ Ἰησοῦς· εἰ δὲ ἐκεῖνος ἐγήγερται, δι' ἐκεῖνου δηλοῦται ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν· εἰ μὴ τῷ ἀδυνάτῳ τοῦ πράγματος καθ' αὐτὸ ἀπιστῶμεν, ἐπιλανθανόμενοι τίς ὁ ἐπαγγειλάμενος. τί γὰρ ὡς ἐν ἀδυνάτοις, ἢ οὕτως εἶπω, ἀδυνατώτερον τὸ ζωοποιηθῆναι τὸ σῶμα ἢ οὐρανὸν ἐξ οὐκ ὄντων γενέσθαι ἢ ἧλιον ἢ τὰ λοιπὰ τῶν κτισμάτων ;
 298 Ἐλθέ δὲ καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀρχήν· ἀναπόλ(η)σον αὐτοῦ τὴν ἀρχήν. δέικνται σοι σπέρμα ἀνθρώπου· εἰ ἔλεγεν τις Τοῦτο τὸ σπέρμα
 35 ἄνθρωπος ἔσται, μορφωθήσεται, ὡσὰ ἔσται, ἀπὸ τούτου σάρκες, νεῦρα, φλέβες· περιπατήσεται· ἀπὸ τούτου τοῦ σπέρματος τοῦ βραχεός, τοῦ εὐτελοῦς, ἄνθρωπος ἐπὶ γῆς διεγυγερμένος χρήσεται ὀργάνοις· οὐκ ἂν ἐλέγομεν ἀνόητον εἶναι τὸν ταῦτα ἡμῖν κηρῦσσοντα, εἰ μὴ πείραν εἰλήφαμεν τούτου ; ἢ οὖν τολμήσω καὶ παραστήσω σοι τὴν ἀνάστασιν, καὶ μάλλον αὐτὴν παραδέξῃ
 40 πιστεύσας τῇ τελειότητι τοῦ θεοῦ. ὅπερ ἐκεῖνο τὸ σπέρμα ἦν πρὸς τοῦτο τὸ σῶμα τὸ ἐνεσθηκός, νῦν τὸ παρεσθηκός, τὸ γενικόν, τὸ σπείρον, τὸ ὄργανον γενόμενον λόγων καὶ ἔργων τῶν κατὰ δικαιοσύνην, τοῦτο τὸ σῶμα πρὸς ἐκεῖνο γίνεται· Ὁ κόκκος τοῦ σίτου ἐὰν μὴ πεσῶν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ πεσῶν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ καὶ διασαπῇ, ἐκ τῆς διασάψεως τοῦ

LXXXIV 7. Col. 1 18 14. Cf. Io. xxi 9 ff 17 f. Rom. vi 5 19 f. Phil. 111 21 21 ff. 1 Cor. xv 12 27 f. 1 Cor. xv 16 30. Cf. Hebr. x 23, xi 11 43 f. Io. xii 24

LXXXIV 24. λέγει MS: leg fortasse λέγῃ

33. ἀναπόλεσον MS

κόκκου τοῦ σίτου στάχυς ἑκατοντ(άκι)ς γίνεται. ὅτι γὰρ τὸ σῶμά σου 45
 σπέρμα ἐστὶ τοῦ ἀναστησομένου, ἄκουε Παύλου λέγοντος· Σπείρεται ἐν φθορᾷ,
 ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἄσθενείᾳ,
 ἐγείρεται ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. ὄρας
 ὡς ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ σπέρματος εὐτελές (τι) καὶ οὐδενὸς λόγου ἄξιον ἐσπάρη, καὶ
 ἐγγήγερται ἄνθρωπος ὠραῖος καὶ καλός· τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτο τὸ νεκρὸν 50
 κόκκος ἐστὶ σίτου τῷ θεῷ ὡς τὸ προανασησόμενον. ὥσπερ οὖν εὐπόρησεν
 ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ κόκκου τοῦ σίτου στάχυν ποιῆσαι—οὐκ ἔξωθεν τῶν ἀφορμῶν
 τῶν ἐν τῷ σπέρματι τῷ βραχεῖ· ἀπὸ γὰρ ἐκείνου ἤγειρεν τὸν στάχυν, καὶ ἀφ'
 ἐκάστου σπέρματος ἐγείρει τὸ δυνάμει ἐνυπάρχον τῷ σπέρματι—οὕτως ἀπὸ
 σπέρματος μὲν ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἀρχὴν γέγονεν οὗτος ὁ ἄνθρωπος. ἐὰν 55
 δὲ ἀποθάνῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ, σπέρμα γίνεται τοῦ ἀναστησομένου ἐκ νεκρῶν
 ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τὸ ἄπιστον δὲ τῇ ἀναστάσει τῇ ἀπὸ τῶν νεκρῶν
 ἴσον ὑπέλαβεν εἶναι ὁ ἀπόστολος τ(ῷ) μὴ πιστεύειν ὅτι ἐσόμεθα τὴν ἀρχὴν
 μετὰ τὴν ἔξοδον. διὸ τοῖς (μὴ) πιστεύουσιν ἀνάστασιν ἔσσεσθαι νεκρῶν
 φησιν, ὡς μὴ ἄλλης κατ' αὐτοὺς ζωῆς παρὰ τὴν ἐνεστῶσαν, τὸ Εἶ ἐν τῇ ζωῇ 207
 ταῦτη ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμέν μόνον, ἔλεεινότεροι ἐσμέν πάντων ἀνθρώπων. 61
 καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς δὲ ὡς κατὰ τοὺς λέγοντας μὴ εἶναι ἀνάστασιν νεκρῶν, μηδὲ
 ζωῆς ὑπαρχούσης κατὰ τὸν βίον τούτον, φησὶ Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν
 πᾶσαν ὥραν; καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ἡμέτεραν καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, καὶ τὰ ἐξῆς. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ αἵρεσις τῶν Σαδ- 65
 δουκαίων ἀθετούντων τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, ὅτι ἀκολουθεῖ αὐτοῖς τὸ μηδὲ
 ζῆν ὑμᾶς μετὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν. διόπερ ὁ Σωτὴρ πρὸς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ
 νόμου μόνον παράδειγμα λαμβάνει περὶ τοῦ εἶναι ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν
 ῥητὸν λέγ(ω)ν Περί δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οἶκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ θεὸς
 εἶπεν ἐπὶ τῆς Βάτογ λέγων Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; 70
 θεὸς οἶκ ἔστι νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων.

Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. Ἡ
 ἀπαρχὴ πολλῶν ἐστὶν ἀπαρχή. ὡς δὲ ἐπὶ παραδείγματος τῶν ἐν τῷ νόμῳ
 εἶδομεν ἀπαρχὴ ἀναφέρεται σίτου ὑπὸ τῶν σίτον θερισάντων· καὶ φέρε
 εἰπεῖν οἶνο(υ) ὑπὸ τῶν οἶνον τρυγησάντων· καὶ ἐλαίου ἀπὸ τῶν ἐλαίαν 75
 ἐκθλασάντων οὕτω(ς) εἶπερ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπαρχὴ ἐστὶ
 τῶν κεκοιμημένων, ἀναγκαῖόν ἐστι πολλοὺς εἶναι ὧν ἐστὶν οὗτος ἀπαρχή· καὶ
 ζητοῦμεν πότερον πάντων ἀπαρχὴ ἐστὶν ἢ πολλῶν; Χριστὸς γάρ φησιν
 ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. εἰ μὲν οὖν μὴ ε(ἴ)χομεν λέξιν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς,
 κἂν ἐλέγ(ο)μεν, δύσφημόν τι νομίσαντες εἶναι κατὰ τὸν τόπον τὸ 80

46 ff. I Cor. xv 42-4 57. I Cor. xv 42 60 f. I Cor xv 19
 63. I Cor. xv 30-1 69 ff. Mc. xii 26-7 (Ex. iii 6) 73-4. Cf. Deut. xviii 4

45. ἑκατοντόχους MS 49. τι suppleui: om. MS 56. σπέρ (sic) MS per
 incur.: σπέρμα corr. s. l. 57. leg fortasse ἀπιστεῖν 58. τῷ scripsi: τὸ MS
 59. τοῖς πιστεύουσιν MS: μὴ suppleui. 63. κατὰ MS: leg. fortasse μετὰ
 69. λέγων scripsi: λέγον MS 75. οἶνον scripsi: οἶνον MS 76. οὕτω MS
 79. ἔχομεν MS: εἶχομεν A. Nairne 80 κἂν ἐλέγωμεν (sic) MS

λέγειν αὐτὸν ἀπαρχὴν πάντων εἶναι, ὅτι ἀπαρχὴ ἐστὶ τῶν κεκοιμημένων
δικαίων μόνων οὐχὶ δὲ τῶν λοιπῶν. νυνὶ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἀπόστολος λέγει
Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν
85 πῶς ἐπὶ τινὰς αὐτὸς λέγει ὅτι ἐπὶ πάντας; ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες
ἀποθνήσκουσιν, οὕτως ἐν τῷ Χριστῷ, οὐκ εἴρηκεν Οἱ δίκαιοι ζῶποιοιθήσονται
(ἀλλὰ πάντες ζῶποιοιθήσονται). Εἶτα ἵνα μὴ ταραχθῆς καὶ εἶπες Ἄρα
οὖν μάτην ἐμοὶ ὁ κάματος ὁ τοσοῦτος ἀνήντηται, εἶγε Χριστὸς ἀναστὰς ἐκ
νεκρῶν πάντων ἐστὶν ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες
ζῶποιοιθήσονται, λέγει Ἐκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι. πάντες μὲν οὖν
90 ἐν τῷ Ἀδὰμ ἀπέθανον, καὶ πάντες ἐν τῷ Χριστῷ ζῶποιοιθήσονται· ἀλλ' εἰ
καὶ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀπέθανον, οὐδὲν ἦπτον Ἀβραὰμ δίκαιος ἦν, Ἰσαὰκ
208 πατριάρχης ἦν, Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας γενήσας Ἰσραὴλ ἦν· οὕτω
δὲ ἐλεύσει καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς δικαίους. κατατολμῶ εἰπεῖν ὅτι ὁ μὲν
ἀπόστολος εἶπεν ἀπαρχὴν εἶναι τῶν κεκοιμημένων Χριστὸν Ἰησοῦν, ἐγὼ δὲ
95 παρ' ἐκείνων ποιήσαιμ' ἂν Οὗτος μὲν ἀπαρχὴ ἐπὶ ζωὴν τῶν μελλόντων ζῆν,
Ἀδὰμ δὲ ἀπαρχὴ τοῦ θανάτου τῶν ἀνθρώπων γεγένηται· ἐν γὰρ τῷ Ἀδὰμ
πάντες ἀποθνήσκουσιν, ἐκείνου τὴν ἀπαρχὴν τοῦ θανάτου εἰληφότος· ἀλλ'
ὁ μὲν Σωτὴρ θέλων τὴν ἀπαρχὴν τῆς ζωῆς ἀναλαβεῖν, ἀνάλαβεν πρῶτον τὸν
θάνατον τῶν ἀποθανόντων, ἵνα καταργήσας τὸν θάνατον γένηται οὗτος ἀπαρχὴ
100 τῶν κεκοιμημένων καὶ ζώντων.

§ LXXXV*.

xv 31 [Ἀποθνήσκω, ἢ τὴν ὑμετέραν καύχησιν ἦν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
τῷ κυρίῳ ἡμῶν, καθ' ἡμέραν.]

[Ὡριγένους]

Ζητητέον εἰ οὐ παρέβη τὸ εὐαγγελικὸν πρόσταγμα τὸ λέγον Μὴ ὁμῶς
ολως.

§ LXXXVI*.

xv 32 [εἰ κατὰ ἀνθρώπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος;]

[Ὡριγένους]

Ἔστι καὶ θηρία νοητά.

§ LXXXVII.

xv 35-38 [Ἄλλ' ἔρει τις Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί, ποίῳ δὲ σώματι
ἔρχονται; ἄφρον, σὺ δ' σκεῖρεις οὐ ζῶποιοίται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὁ

LXXXV 2. Matt. v 34

LXXXV, LXXXVI, LXXXVIII. These three hitherto unpublished sections are
taken from A, which unfortunately contains no later citations from Origen on 1 Cor.

82. μόνων m. p. : μόνων corr. m. p. ipsa ut uid. 86. ἀλλὰ πάντες ζῶποιοιθήσονται
suppleui : om. MS per homoeotel. ut opinor 93. δικαίους κατατολμῶ εἰπεῖν
ὅτι κ.τ.λ. MS 96. θανάτου . . . τῶν : rasura est 4 litterarum 99. οὗτος MS
fortasse recte, nisi uelis οὕτως

σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ δίδωσι σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἐκάστω τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα.]

[Ἵριγένους]

*Ἀρ' οὖν τὸ τοῦ ἀνθρώπου σπέρμα παρὰ πάντα ἐκεῖνα τὰ σώματα τῷ 3:15
δημιουργῷ ἄχρηστόν ἐστιν, ὡς ἐλπίζειν μὲν ἀνάστασιν εἶναι νεκρῶν, εἰ δεῖ
οὕτως εἰπεῖν, ἐλαϊκῶς καὶ ἀμπελικῶς καὶ σιτικῶς, καὶ ἀπὸ τῆς κίχραμιδος
τῆς συκῆς ἀνίσταται τηλικαύτη συκῆ, καὶ οὐ γελάς τοῦτο ὃ ἐπὶ τῇ πείρᾳ 5
βλέπεις; καὶ εἴτις σοι λέγει ὅτι ἀπὸ τούτου τοῦ βραχείου ἐγείρεται συκῆ
καρποφοροῦσα, τῇ πείρᾳ μαθὼν οὐ καταγελάς· ἐπεὶ δὲ οὐδέπω ἦλθεν ὁ καιρὸς
τοῦ ἀνατεῖλαι ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου σώματος κατὰ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ
νεκρῶν τὸ ἀναστησόμενον, οὐ θέλεις περιμένειν, ἵνα καὶ τοῦτο ἴδῃς; ἢ οὐκ
οἶδας ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων σπερμάτων οὐ πᾶς καιρὸς ἐπιτηδείος 10
ἐστὶ πρὸς τὸ ἀνατεῖλαι τὰ σπέρματα; ἀλλ' ἐγείρεται κόκκος σίτου τῷδε τῷ
καιρῷ τοῦ ἐνιαυτοῦ· ἐγείρεται τὸ γίγαρον τῆδε τῇ ὥρᾳ τοῦ ἐνιαυτοῦ· ὁ πυρὴν
τῆς ἐλαίας κατὰ τὸνδε τὸν μῆνα, οὐ κατὰ πάντα χρόνον. θέλεις δὲ ἐπὶ τοῦ
σώματος τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πιστεύσῃς, κατ' ἐνιαυτὸν ὡς τὸ γίγαρον, ὡς τὴν
ἐλαίαν, ἀνίστασθαι τοὺς νεκροὺς καὶ οὐχὶ ἕνα καιρὸν παράδοξον ὄψει ἵνα 15
εἰδῆς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν; τίς ὁ εἰς καιρὸς; ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος.
ἵνα μετὰ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν μηκέτι ἦς ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐνεστῶτι
πονηρῷ. Ἰησοῦς γὰρ Χριστὸς πέπονθεν ὅπως ἐξέλθαι ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ
ἐνεστώτος πονηροῦ· καὶ ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν.
καλῶς οὖν ὁ θεὸς καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων ὑποκινώσῃ. 20

§ LXXXVIII*.

xv 51 [Ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν οὐ κοιμησόμεθα πάντες δὲ
ἀλλαγσόμεθα.]

[Ἵριγένους]

Πάντας τοὺς ὁμοίους ἑαυτῷ ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Θεσσαλονικεῖς ᾱ ζώντας
καλεῖ· ὁ γὰρ τῶν ζώντων θεὸς καὶ Παύλου καὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ θεὸς
ἐστίν.

§ LXXXIX.

xvi 10–12 [Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς
ὑμᾶς, τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ· μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ.
προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με, ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν
μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν
ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν
ἔλθῃ· ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.]

LXXXVII 18. Gal. i 4 19. Eph. v 16 LXXXVIII 2. i Thess. iv 15 ὃ
Matt. xxii 32

LXXXVIII 3. αὐτοῦ A : leg. fortasse αὐτῷ

VOL. X.

E

[Ὁριγένους]

- 39 Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιστολῆς ἔφασκεν Ἄκουώ σχίσματα ἐν ἡμῖν ὑπάρχειν ἕκαστος γὰρ ἡμῶν, φησί, λέγει Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλος, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶς—τοῦτου περὶ οὗ φησι τοιαύτης στάσεως καὶ ταραχῆς οὕσης ἐν τῇ Κορινθίων ἐκκλησίᾳ.
- 40 ὁ θαυμάσιος οὗτος Ἀπολλῶς ἐπίσκοπος ὢν τῶν κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον ὡς ἐπὶ κριτὴν κατέφυγεν τὸν ἀπόστολον. Παῦλος τὰ τῆς ἀποστολῆς ἔποιε· οὐκ ἦν αὐτῷ τὰ πράγματα ἐπιβάλλοντα διατρίβοντι ἐν τῇ Ἀσίᾳ τότε καταλιπεῖν τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ γενέσθαι εἰς τὴν Κόρινθον ἄλλ' ἀνθ' ἑαυτοῦ ἐξελέξατο Τιμόθεον καὶ ἐπεμψεν αὐτὸν διορθωσόμενον τὰ ἐν Κορίνθῳ καὶ ἀναγκαίως
- 10 μετὰ τῆς ἐπιστολῆς πέμπων αὐτὸν παρακατατιθέναί τῃ ἐκκλησίᾳ. ὅτε γὰρ ἐπεδήμουν οἱ ἄγιοι ὠφελούντες τοὺς ἀκούοντας, οὐκ ἐν ἀσθενείᾳ παρεγίνοντο οὐδὲ ἐν φόβῳ οὐδὲ ἐν τρόμῳ· ὅτε δὲ παρεγίνοντο πρὸς τοὺς ἀσθενεστέρους, ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ ἐπεδήμουν· τοιοῦτοι ἦσαν Κορίνθιοι, ὥστε οὐ Παῦλον τὸν μέγαν ἐπιδημεῖν αὐτοῖς ἀλλὰ τὸν ἀσθετῆ,
- 15 καθὼ ἔλεγεν Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής, ἵνα τοῖς ἀσθενεῖς κερδήσω. καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγεν Κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς· διὰ τοῦτο καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγένετο, ὅπως τῶν ἀκούοντων περιγένηται. ἐπειδὴ οὖν τὸ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ ἐπιδημεῖν τὸν μέλλοντα ὠφελεῖν περὶ τοὺς ἀκροατάς ἐστιν, παρακαλεῖ νῦν τοὺς Κορινθίους ἵνα ἀφόβως γένηται Τιμόθεος
- 20 πρὸς αὐτούς· τὸ γὰρ ἔργον κύριου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ· ὅπερ ἐγὼ (ἐ)πεποιήκειν ἂν ἐπιδημήσας ὑμῖν, τοῦτο ποιεῖ ὑμῖν ὁ Τιμόθεος. μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· εἰ γὰρ τοῦτον ἐξουθενεῖτε, κάμει· τὸ γὰρ ἔργον κύριου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με· νῦν μὲν ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην ποιήσων. στάσιν γὰρ ὑμῶν εὐρίσκει ἐν τῇ ἐκ-
- 25 κλησίᾳ· ἀλλ' ὁμονοήσαντες καὶ διορθωθέντες ἐκ τῶν λεγομένων ὑπ' αὐτοῦ (καὶ) εἰρήνην ἀναλαβόντες, προπέμψατε αὐτὸν ἐν τῇ ὑμετέρᾳ ὁμονοίᾳ καὶ εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ἐμέ. ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν· ποίω ἀδελφῶν; περὶ ὧν προείπεν ὅτι Οὐκ ἔάν δοκιμάσχητε δι' ἐπιστολῆς, τοῦτο γὰρ πέμψω. ἐκδέχομαι οὖν ἀκούων αὐτὸν ἐπανελευσόμενον, ἀπαγγέλλοντά μοι τὰ καθ' ὑμᾶς.
- 30 Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ παρεκάλεσα αὐτόν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα ἔλθῃ νῦν. ἄνθρωπος ἦν, ὡς εἰκός, ἅγιος, εἰρήνης φίλος, καὶ βλέπων στάσιν καὶ ταραχὴν ἐν τῇ ὑπ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ, οὐκ ἐπεδικάζετο τοῦτό που ἀλλὰ παρεχώρησεν. εἶτα παρακαλεῖ αὐτὸν ὁ
- 341 ἀπόστολος μακροθυμήσαντα ἐπανελεῖν εἰς τὴν παροικίαν αὐτοῦ. οὗτος δὲ
- 35 οὐδὲ ὄλως ἔωρακεν τὴν Κόρινθον, οὐκ ἀπιθήσας τῷ ἀποστόλῳ· οὐ γὰρ ἂν οὕτως συνέστησεν αὐτοῦ τὸ δοκοῦν, οὐχ ὑποτεταγμένον· λέγει γὰρ Πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ· οἶον· οὐκ ἄνευ θελήματος θεοῦ πεποιήκεν τὸ μὴ

LXXXIX 2 ff. I Cor. i 11-12
xvi 3 XC 3. Prov. vi 4-5
11. Phil. iv 13

LXXXIX 20. *πεποιήκειν* MS
suppleui ante *εἰρήνην*: *om.* MS

11 ff. I Cor. ii 3 15. I Cor. ix 22 28. I Cor.
5. Cf. Matt. xxvi 41 9. Eph. vi 11

21. *leg. fortasse ποιήσει*

25-6. *καὶ*

ἐλθεῖν αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς· ἀλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ. πότε δὲ εὐκαιρεῖ;
ἐὰν ὑμεῖς εἰρηνεύητε, ἐὰν Τιμόθεον μὴ ἐξουθενήσητε.

§ XC.

xvi 13-14 [Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε.
πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.]

[Ὁριγένους]

Ἔστι γάρ τις ὕπνος ψυχῆς καὶ γρηγόρησις· διὸ καὶ ἀποτρέπων τοῦ καθεύ-
δειν τὴν ψυχὴν διὰ Σολομῶντος ὁ λόγος φησὶ Μὴ δῶς ὑπνον τοῖς ὄμμασι, μηδὲ
νυσταγμὸν σοῖς βλεφάροις, ἵνα σώῃ ὡσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων καὶ ὡσπερ ὄρνεον
ἐκ παγίδος. καὶ ὁ Σωτὴρ φησὶ Γρηγορεῖτε ἐν παντὶ καιρῷ καὶ προσεῆχεσθε ἵνα 5
δυνηθῆτε ἐκφυγεῖν τοὺς μέλλοντας γίνεσθαι πειρασμούς. Στήκετε μὴ
σαλεύεσθε ἀλλὰ βέβαιοι γίνεσθε. ὁ δίψυχος οὐχ ἔστηκεν ἐν τῇ πίστει ἢ ὁ
ἀμφιβάλλων περὶ τῶν κατὰ τὴν πίστιν πραγμάτων. Ἄνδρίζεσθε ὡς στρατιώ-
ταις λέγει· ἐνδύσασθε γὰρ φησὶ τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς
στήναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου. Κραταιοῦσθε οἷον Ἄναλάβετε τὴν 10
ἰσχύν, ἵνα δυνηθῆτε κραταιωθέντες εἰπεῖν Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με
Χριστῷ Ἰησοῦ. Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω· Εἰσαγομένων τὸ ἐν φόβῳ
ποιεῖν, τελείων δὲ τὸ ἐν ἀγάπῃ.

38. εὐκαιρεῖ MS: leg. fortasse εὐκαιρήσει
LXX

XC 3. leg. fortasse (σ)αῖς cum

CLAUDE JENKINS.